

Warszawa, 09-02-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

VII.613.3.2023.MM

Pan
nadinsp. Paweł Dzierżak
Komendant Stołeczny Policji
Komenda Stołeczna Policji
ePUAP

Szanowny Panie Komendancie,

do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynął wniosek Stowarzyszenia Lotna Brygada Opozycji dotyczący systematycznego ograniczania wolności zgromadzeń publicznych w stosunku do organizowanych przez to Stowarzyszenie zgromadzeń odbywających się w niedużej odległości od zgromadzeń cyklicznych, organizowanych 10. dnia każdego miesiąca dla upamiętnienia ofiar katastrofy smoleńskiej. Zgromadzenia te odbywają się w Warszawie w Ogrodzie Saskim, w pobliżu Placu Piłsudskiego i są poprzedzane zawiadomieniem organu gminy zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. *Prawo o zgromadzeniach* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1389).

Wnioskujące Stowarzyszenie podnosi, że od 2021 r. funkcjonariusze Policji podejmowali szereg działań utrudniających przebieg zgłaszanych przez Stowarzyszenie zgromadzeń publicznych. Działania te miały polegać m. in. na

niedopuszczaniu uczestników do planowanego miejsca legalnego zgromadzenia oraz konfiskacie urządzeń nagłaśniających.

W toku analizy niniejszej sprawy zapoznano się m. in. z postanowieniem Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie II Wydział Karny z dnia 7 września 2022 r. [REDAKTED] uwzględniającym zażalenie [REDAKTED] [REDAKTED] na zatrzymanie jej w dniu 10 czerwca 2022 r. W uzasadnieniu tego postanowienia Sąd wskazał m. in., że „skarżąca udała się do Parku Saskiego celem wzięcia udziału w legalnym, uprzednio zgłoszonym właściwym władzom zgromadzeniu przy Grobie Nieznanego Żołnierza. W bliskiej odległości od miejsca planowanego zgromadzenia, na Placu Piłsudskiego, odbywało się w tym samym czasie zgromadzenie cykliczne. Osoby zamierzające wziąć udział w zgromadzeniu w Parku Saskim, w tym skarżąca, zostali zatrzymani przez funkcjonariuszy Policji i poddani legitymowaniu oraz kontroli bagażu. (...) Policjanci pozwolili odejść uczestnikom planowanego zgromadzenia dopiero po zakończeniu zgromadzenia cyklicznego. (...). Wskazać w tym miejscu należy, iż skarżąca znalazła się w Parku Saskim celem realizacji przysługującego jej prawa do uczestniczenia w pokojowych zgromadzeniach (art. 57 Konstytucji) i do wyrażania swoich poglądów (art. 54 ust. 1 Konstytucji). Ani skarżąca, ani inni uczestnicy zgromadzenia, nie dopuścili się w związku z tym zgromadzeniem żadnego naruszenia prawa, które uzasadniałoby podejmowanie wobec nich jakichkolwiek czynności przez policjantów. Działania Policji de facto pozbawiły skarżącą i inne osoby możliwości realizowania praw gwarantowanych Konstytucją. Okoliczności sprawy wskazują zresztą, że taki był cel działania Policji. Taki był bowiem skutek otoczenia skarżącej i innych osób oraz pozbawienia ich możliwości swobodnego przemieszczania się. Fakt, iż policjanci wypuścili skarżącą i inne osoby z chwilą zakończenia zgromadzenia cyklicznego, wyraźnie wskazuje na zamiar uniemożliwienia skarżącej udziału w zgromadzeniu w zgłoszonym miejscu i czasie. W świetle powyższego stwierdzić należy, iż w zachowaniu skarżącej oraz innych uczestników zgromadzenia brak było znamion jakiegokolwiek przestępstwa lub wykroczenia, w związku z czym nie zaistniała w przedmiotowej sprawie ogólna przesłanka dopuszczająca zatrzymanie skarżącej, tj. uzasadnione przypuszczenie popełnienia przestępstwa lub wykroczenia. Sama obawa, że skarżąca może zakłócić przebieg zgromadzenia cyklicznego, nie stanowi przesłanki uzasadniającej podejmowanie jakichkolwiek czynności urzędowych wobec niej, zwłaszcza takich skutkujących pozbawieniem jej wolności. Tym samym zatrzymanie skarżącej w dniu 10 czerwca 2022 r. należy uznać za niezasadne”.

W kontekście powołanej treści uzasadnienia prawomocnego orzeczenia sądowego wskazać trzeba, że **chroniona na gruncie art. 57 Konstytucji RP wolność zgromadzeń publicznych obejmuje także prawo organizowania kontrmanifestacji i publicznego prezentowania poglądów przeciwnych względem innego zgromadzenia publicznego odbywającego się w tym samym czasie**. Wyrażanie swoich poglądów przez uczestników kontrmanifestacji, mające postać pokojowego manifestowania nie powinno być podstawą podjęcia interwencji względem jego uczestników przez Policję. Należy bowiem pamiętać, że uczestnicy kontrdemonstracji mają prawo wyrażać swoją niezgodę z demonstrantami (zob. wyrok ETPCz w sprawie *Platform „Ärzte für das Leben” przeciwko Austrii* z dnia 21 czerwca 1988 r., nr 10126/82; zob. również wyrok w sprawie *Djavit An przeciwko Turcji* z dnia 20 lutego 2003 r., nr 20652/92). Przy podejmowaniu działań w reakcji na zagrożenie Policja musi więc uwzględniać obowiązek ochrony prawa do zgromadzania się obu demonstrujących grup i poszukiwania rozwiązań najmniej restrykcyjnych, umożliwiających co do zasady odbycie obu demonstracji jednocześnie.

Zgromadzenia cykliczne, o których mowa w art. 26a Prawa o zgromadzeniach nie korzystają z dodatkowych uprawnień innych niż pierwszeństwo wyboru miejsca i czasu zgromadzenia. Ochrona przebiegu tych zgromadzeń nie powinna więc prowadzić do nieproporcjonalnego ograniczania praw uczestników innych legalnych zgromadzeń publicznych. Wątpliwości budzi w kontekście sprawy przedstawionej przez skarżących, podejmowanie działań w stosunku do uczestników zgromadzenia zorganizowanego w pobliżu zgromadzenia cyklicznego i posługującego się urządzeniami nagłaśniającymi na podstawie art. 52 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2022 r. poz. 2151 ze zm.). Za przeszkadzanie w przebiegu zgromadzenia nie można uznać samego głośnego wykrzykiwania haseł przeciwnych względem innego zgromadzenia. Rolą służb porządkowych nie jest ocena treści haseł wykrzykiwanych przez uczestników manifestacji, o ile nie stanowią one naruszenia przepisów obowiązującego prawa. Należy przy tym pamiętać, że konstytucyjnie chroniona wolność słowa (art. 54 ust. 1 Konstytucji RP) obejmuje również wypowiedzi, które mogą zostać uznane za kontrowersyjne i obraźliwe. Należy również przypomnieć, że w świetle art. 156 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 ze zm.) dopuszczalne jest używanie urządzeń nagłaśniających podczas legalnych zgromadzeń publicznych, a za takie należy uznać zgromadzenia zgłoszone organowi gminy w oparciu o przepisy Prawa o zgromadzeniach.

Uwagi powyższe, znajdujące – jak wskazano powyżej – wsparcie także we wiążących w tym zakresie ocenach sądu, przekazuję na podstawie art. 14 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.) i zwracam się do Pana Komendanta z uprzejmą prośbą o stanowisko oraz o ich uwzględnienie w trakcie realizacji w przyszłości przez Stowarzyszenie Lotna Brygada Opozycji przysługującej mu konstytucyjnej wolności zgromadzeń.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/